

Адміністративне право і процес

УДК 342.9(477)

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.18469582>

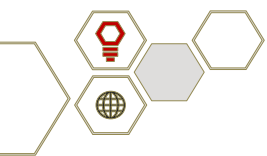
**Цифровізація цивільного захисту міського населення
в умовах воєнного стану: правові аспекти**

Кірін Роман Станіславович,

доктор юридичних наук, доцент, провідний науковий співробітник,
Державна установа «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К.
Мамутова Національної академії наук України», м. Київ, Україна
<https://orcid.org/0000-0003-0089-4086>

Прийнято: 12.01.2026 | Опубліковано: 30.01.2026

Анотація. Цивільний захист міського населення під час воєнного стану набув статусу однієї з надважливих завдань національної безпеки. Стратегією розвитку фонду захисних споруд цивільного захисту передбачена ціль щодо цифровізації процесу створення, розвитку та утримання цього фонду та інформування населення і порядок дій в умовах постійної загрози для життя і здоров'я. **Метою** статті є проведення систематизації національного законодавства у сфері цифровізації цивільного захисту міського населення та розробка сучасної структури цифрових інструментів, спрямованих на підвищення дієвості системи цивільного захисту у містах, населення яких зазнає впливу збройної агресії. **Методи.** У дослідженні застосовано структурно-функціональний, формально-юридичний, статистичний, а також системний метод для з'ясування правових аспектів цифровізації цивільного захисту міського населення в умовах воєнного стану. **Результати.** Встановлено, що функціонально цивільний захист міського населення

передбачає багаторівневі заходи підтримання безпеки під час криз для швидкого реагування та забезпечення стійкості, з акцентом на інфраструктуру, інформування громадськості та вразливі групи населення. Визначено фактори спеціального функціонування міської підсистеми цивільного захисту в умовах воєнного стану щодо потреби в укриттях, адаптації до умов воєнного стану, безпеки рятувальників, міжнародної підтримки, спеціальних безпекових заходів, спеціальних цифрових інструментів цивільного захисту. **Висновки.** У підсумку проведеного дослідження систематизовано цифрові відносини, які регулюються законодавством про цивільний захист в умовах воєнного стану. Розроблена сучасна структура моделі напрямів та інструментів цифровізації цивільного захисту міського населення в умовах воєнного стану, спрямованих на підвищення дієвості даної системи у містах, що зазнають впливу збройної агресії, складовими якої визначено такі елементи: - горизонтальна самоорганізація; - відкритий код і кросплатформеність; - взаємодія громадян та техноактивістів; - технологія як зброя, захист і опора.

Ключові слова: цифровізація, цивільний захист, воєнний стан, міське населення, правове забезпечення.

Digitization of civil protection of the urban population under martial law: legal aspects

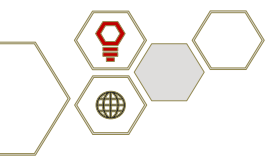
Roman Kirin,

Doctor of Law, Associate Professor, leading researcher, State Organization

“V. Mamutov Institute of Economic and Legal Research of the
National Academy of Sciences of Ukraine”, Kyiv, Ukraine

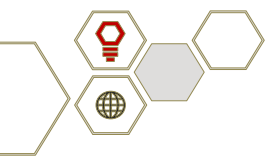
<https://orcid.org/0000-0003-0089-4086>

Abstract: Civil protection of the urban population during martial law has

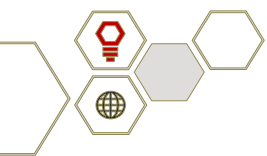
become one of the most important national security tasks. The strategy for the development of the civil protection shelter fund includes the goal of digitizing the process of creating, developing, and maintaining this fund, as well as informing the population and establishing procedures for action in conditions of constant threat to life and health. **The purpose** of the article is to systematize national legislation in the field of digitization of civil protection of the urban population and to develop a modern structure of digital tools aimed at improving the effectiveness of the civil protection system in cities whose populations are affected by armed aggression. **Methods.** The study uses structural-functional, formal-legal, statistical, and systemic methods to clarify the legal aspects of the digitization of civil protection of the urban population in conditions of martial law. **Results.** It has been established that, functionally, civil protection for urban populations involves multi-level measures to maintain security during crises for rapid response and resilience, with a focus on infrastructure, public information, and vulnerable groups. Factors have been identified for the special functioning of the urban civil protection subsystem under martial law in terms of the need for shelters, adaptation to martial law conditions, the safety of rescuers, international support, special security measures, and special digital civil protection tools. **Conclusions.** As a result of the study, digital relations regulated by civil protection legislation in conditions of martial law have been systematized. A modern structure has been developed for the model of directions and tools for the digitalization of civil protection of the urban population in conditions of martial law, aimed at increasing the effectiveness of this system in cities affected by armed aggression, the components of which are defined as follows: - horizontal self-organization; - open code and cross-platform compatibility; - interaction between citizens and tech activists; - technology as a weapon, protection, and support.

Key words: digitalization, civil protection, martial law, urban population, legal support.

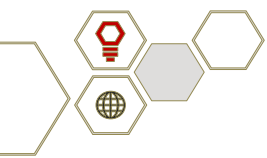

Постановка проблеми. Цивільний захист (далі – ЦЗ) міського населення під час воєнного стану набув статусу однієї з надважливих завдань національної безпеки. Наразі він являє собою комплексну систему заходів, що включає оповіщення, евакуацію, укриття в захисних спорудах цивільного захисту (далі – ЗСЦЗ, у тому числі - підвалах, метро тощо), аварійно-рятувальні роботи, медичну та психологічну допомогу, забезпечення життєдіяльності та відновлення інфраструктури. Його правовою основою виступає Конституція України, Кодекс цивільного захисту України [1] (далі – КЦЗ), закони України про: - національну безпеку України; - оборону України; - правовий режим воєнного стану; Указ Президента України від 30.09.2019 р. № 722 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» та інші нормативно-правові акти (далі – НПА), спрямовані на мінімізацію втрат серед мирного населення, як того вимагає міжнародне гуманітарне право [2]. Навесні 2025 р. набуло чинності розпорядження Кабінету Міністрів України (далі – КМУ), яким схвалено Стратегію розвитку фонду ЗСЦЗ на період до 2034 р. та затверджено операційний план заходів з її реалізації [3]. Серед стратегічних цілей виділено ціль 6 «Цифровізація процесу створення, розвитку та утримання фонду ЗСЦЗ та інформування населення про фонд ЗСЦЗ і порядок дій в умовах постійної загрози для життя і здоров'я». Тож, обрана для дослідження тема безумовно є актуальною, а її науково-практичний розвиток – своєчасним.

Ця наукова робота підготовлена у межах теми НДР «Комплексне наукове дослідження інвестиційно-інноваційної детермінанти сталого економічного розвитку України» на підставі договору № БФ/С22–2025 про виконання наукового дослідження, укладеного з Міністерством освіти і науки України, за рахунок бюджетних коштів, спрямованих на забезпечення проведення державними науковими установами наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок за результатами державної атестації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика цивільної безпеки в умовах воєнного стану є надзвичайно важливою і на національному і на місцевому рівнях. Як у загальнодержавному так і у міському вимірах. Життя та здоров'я населення під час війни є одним з головних пріоритетів державної політики, оскільки збройна агресія спричиняє масштабні психологічні травми, фізичні ризики та соціально-економічну нестабільність. Відтак ситуація вимагає невідкладних заходів для забезпечення як ментального, так, і фізичного благополуччя через психологічну підтримку, дотримання гігієни, якісне харчування та фізичну активність, щоб зберегти стійкість та функціональність нації, резильєнтність міського середовища. Невипадково до цього наукового напрямку спостерігається значний дослідницький інтерес. Зокрема, можна навести лише кілька цікавих публікацій, в яких предметом розгляду було обрано: - напрями вдосконалення управління ризиками та Єдиної державної системи ЦЗ [4]; - цифровізацію як чинник посилення резильєнтності соціально-трудової сфери та повоєнного відновлення України [5]; - тенденції та виклики цифровізації та національної безпеки [6]; - обґрунтування цифровізації HR-процесів у підрозділах ЦЗ [7]; - цифровізацію як сучасний тренд трансформації ресурсного механізму системи ЦЗ [8]; - цифрові засоби ЦЗ в умовах воєнного стану [9]; - цифровізацію та ризики цифрової безпеки [10]; - актуальні питання правового регулювання та матеріально-технічного забезпечення цифровізації систем ЦЗ та забезпечення безпеки життєдіяльності [11]; - інноватицію механізмів співпраці територіальних громад в організації ЦЗ населення [12]; - українські ІТ-розробки цифрових інструментів спротиву [13]; - еволюційну трансформацію процесів цифровізації як інструменту ЦЗ [14]; - порівняльний аналіз досвіду Китаю та України щодо права інтелектуальної власності на інновації у геоурбаністиці [15] та інші. Отже, зазначені результати досліджень торкаються окремих, безумовно важливих питань, пов'язаних із цифровізацією ЦЗ, однак поза

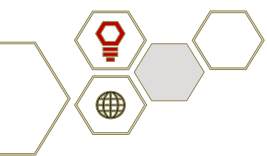

увагою науковців залишився комплекс проблем щодо правового забезпечення даного процесу, спрямованого на безпеку населення українських міст в умовах воєнного стану. Саме на заповнення цих прогалин зорієнтована дана стаття.

Виявлення невирішених аспектів загальної проблеми. Розглянуті вище публікації не в повній мірі розкривають питання, пов'язані з правовими аспектами цифровізації ЦЗ міського населення в умовах воєнного стану, що робить їх актуальними для подальшого окремого розгляду. Наразі система правового забезпечення цифровізації ЦЗ та її інструментарій залишаються недостатньо дослідженими.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є проведення систематизації національного законодавства у сфері цифровізації ЦЗ міського населення та розробка сучасної структури цифрових інструментів, спрямованих на підвищення дієвості системи ЦЗ у містах, населення яких зазнає впливу збройної агресії.

Виклад основного матеріалу дослідження. ЦЗ міського населення є життєво важливим елементом функціонування держави в умовах війни, спрямованим на збереження життя і здоров'я громадян. Захищаючи людей від воєнних загроз та їх наслідків, система ЦЗ адаптує роботу, перш за все, Державної служби України з надзвичайних ситуацій (далі – ДСНС) та інших служб до постійних обстрілів та небезпеки, включаючи хімічну, біологічну, радіаційну та ядерну загрозу (chemical, biological, radiological, nuclear, далі - CBRN). Постановою КМУ затверджені Типові положення про функціональну та про територіальну підсистеми єдиної державної системи ЦЗ [16], де визначено, що ланка територіальної підсистеми це складова частина територіальної підсистеми єдиної державної системи ЦЗ, яка утворюється, в тому числі, виконавчими органами міських рад - на території міських територіальних громад, адміністративними центрами яких є обласні центри, і до якої входять субланки ланки територіальної підсистеми, органи

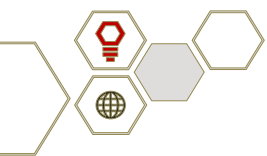
управління та підпорядковані їм сили ЦЗ, відповідні суб'єкти господарювання, які виконують завдання ЦЗ. Для координації діяльності місцевих органів виконавчої влади (далі – ОВВ), суб'єктів господарювання у сфері ЦЗ функціонують місцеві комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій районів у містах, міських територіальних громад. При цьому, режими функціонування територіальної підсистеми встановлюються відповідно до ст.ст. 11-15 КЦЗ, заходи з їх реалізації визначаються відповідно до Положення про єдину державну систему ЦЗ [17]. Режим підвищеної готовності та режим надзвичайної ситуації для міської субланки територіальної підсистеми встановлюється за рішеннями виконавчих органів міських рад.

Функціонально ЦЗ міського населення передбачає багаторівневі заходи підтримання безпеки під час криз для швидкого реагування та забезпечення стійкості, з акцентом на інфраструктуру, інформування громадськості та вразливі групи населення. Його ключові компоненти та основні напрямки діяльності в містах згруповані у табличному вигляді (таблиця 1).

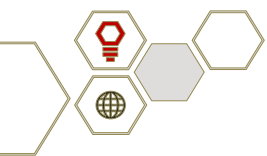
Таблиця 1

Загальна характеристика функціонування міської субланки територіальної підсистеми ЦЗ

Напрямок діяльності	Зміст напрямку	Характеристика діяльності
Організаційно-будівельний	Організація будівництва укриттів та їх інфраструктури	Перетворення існуючих підземних приміщень (метро, підземні торгові центри, паркінги, підвали) на безпечні укриття); будівництво спеціальних споруд ЦЗ та їх включення в містобудівне планування
Навчально-інформаційний	Навчання та інформування громадян	Інформування та навчання населення шляхом проведення кампаній з інформування про СБРН загрози, процедури дій у надзвичайних ситуаціях, порядок евакуації та самозахист, часто з використанням засобів масової інформації та додатків

		під керівництвом експертів
Зв'язок та оповіщення	Забезпечення швидкого зв'язку та оповіщення населення	Своєчасне інформування про загрозу (сирени, радіо, телебачення, мобільний зв'язок, Інтернет тощо) та управління силами реагування, що включає попереджувальний сигнал «Увага всім», передачу інструкцій тощо. Канали зв'язку - Національна електронна (далі – е-) комунікаційна мережа, державна система урядового зв'язку, Національна система конфіденційного зв'язку, мережі загального користування, місцева автоматизована система централізованого оповіщення [18]
Координація та реагування	Координація між органами місцевої влади та службами екстреної допомоги	Єдині системи швидкого реагування, тісної співпраці та інтеграції служб екстреної допомоги (пожежна, рятувальна, медична, поліція, волонтери), муніципалітету, національних органів, суб'єктів господарювання, неурядових організацій для забезпечення ефективної, багаторівневої стійкості та координації ресурсів
Аварійно-рятувальний	Ліквідація аварій та їх наслідків, рятування людей	Пошук, рятування і захист населення, уникнення руйнувань і матеріальних збитків, локалізація зони впливу небезпечних чинників та їх ліквідація для забезпечення проведення таких робіт та усунення загроз життю рятувальників
Евакуація та життєзабезпечення	Вивезення/виведення людей з зон небезпеки та забезпечення їх базових потреб [19]	Організоване виведення населення із зон бойових дій та небезпечних територій, забезпечення водою, їжею, медикаментами, електроенергією, створення запасів, планування евакуації та довгострокової підтримки внутрішньо переміщених осіб
Медико-санітарний	Перша допомога постраждалим	Надання першої домедичної допомоги, психологічна підтримка, госпіталізація, організація лікування постраждалих, санітарно-гігієнічні процедури, протиепідемічні заходи для захисту населення та рятувальників в умовах надзвичайних ситуацій і воєнних загроз
Захисний	Радіаційний та хімічний захист	Заходи щодо запобігання впливу небезпечних речовин, особливо на об'єктах критичної інфраструктури, виявлення небезпеки (радіаційної та

		хімічної обстановки), використання засобів індивідуального (протигази, респіратори, захисний одяг) та колективного захисту (сховища, укриття), контроль дозиметрії, впровадження режимів радіаційного захисту (обмеження, організація спеціального оброблення)
--	--	--

Джерело: власна розробка автора

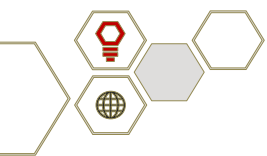
Російськими військовими на території України скоєно чимало військових злочинів, інформація про них розповсюджена по всьому світу, а українські правоохоронні органи з'ясовують обставини цих злочинів (Бучанська трагедія, ракетний удар по Краматорському залізничному вокзалу, де загинули мирні мешканці, теракт у центрі Вінниці, обстріли гуманітарних колон, свідоме знищення українського народу та багато інших злочинів [20, с. 13].

Крім того, катастрофічне знищення довкілля негативно впливає на життя і здоров'я міського населення, а відтак вимагає наявності відповідних правових інструментів [21]. Особливою сферою в умовах воєнного стану безумовно є ЦЗ цивільних людей. Специфіка його адаптації та поява додаткових ключових аспектів в умовах мілітарного впливу на мирне населення та власне рятувальників систематизовано у таблиці 2.

Таблиця 2

Спеціальне функціонування міської підсистеми ЦЗ в умовах воєнного стану

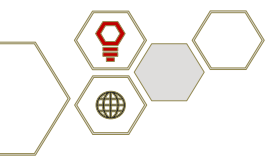
Фактор	Зміст фактору
Додаткова потреба в укриттях	Будівництво, модернізація ЗСЦЗ (бомбосховищ, підвалів), облаштування найпростіших укриттів, виготовлення мобільних укриттів, використання підземних торгових центрів, паркінгів як укриттів та надання послуг життєзабезпечення.
Висока щільність населення	Потрібні надійні плани масового оповіщення, швидкої евакуації та управління великою кількістю вразливих людей.

Навантаження на інфраструктуру міста	Існуючі системи часто пошкоджуються, споруди подвійного призначення стають життєво важливими для тривалої безпеки.
Зусилля громади міста і волонтерів,	Сприяння розвитку місцевих добровільних пожежних (рятувальних) бригад та підтримка планів реагування на надзвичайні ситуації, розроблених громадою, що має вирішальне значення для забезпечення резильєнтності міста; всебічне залучення доступних сил та засобів для захисту населення.
Міжнародна підтримка	Програми, що фінансуються ЄС та іншими партнерами, сприяють зміцненню місцевого потенціалу та надають ресурси для ЦЗ.
Адаптація до умов воєнного стану	Перебудова роботи ЦЗ під постійні обстріли та нові види загроз.
Безпека рятувальників	Пріоритетне забезпечення безпеки аварійно-рятувальних служб під час виконання завдань.
Спеціальні безпекові заходи	Світломаскування - заходи із приховування об'єктів від візуального спостереження противника; розмінування - виявлення та знешкодження вибухонебезпечних предметів на звільнених територіях.
Спеціальні цифрові інструменти ЦЗ	Використання додатків для пошуку притулку, надсилання екстрених сповіщень та доступу до необхідних послуг, що забезпечує швидкий доступ до інформації; використання технологій (карти укриттів через додатки)

Джерело: власна розробка автора

Дослідження актуальних питань правового регулювання та матеріально-технічного забезпечення цифровізації систем ЦЗ та забезпечення безпеки життєдіяльності дозволило Д. Бондарю сформулювати висновок про те, що в Україні існує нагальна потреба адміністративно-правового врегулювання використання інформаційних технологій у сфері забезпечення безпеки життєдіяльності, включаючи використання спеціальних мобільних застосунків, автоматизованих інформаційних систем та технології штучного інтелекту. Не менш важливим є належний рівень матеріально-технічного забезпечення використання цифрових технологій у вказаній сфері суспільних відносин (забезпечення кількох альтернативних засобів підключення до Інтернет, зберігання інформації на декількох альтернативних автономних

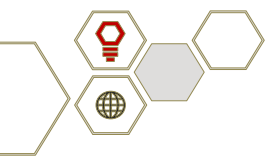

серверах, оновлення матеріально-технічної бази, включаючи комп'ютерне обладнання, цифрові камери відеоспостереження тощо) [11, с. 546].

Досвід України в умовах повномасштабної війни засвідчує, що цифрові технології можуть стати ефективним інструментом національного спротиву, захисту цивільного населення та координації гуманітарної допомоги. Розвиток таких платформ, як «Nexus UA», демонструє потенціал децентралізованих, адаптивних і масштабованих ІТ-рішень, що поєднують сучасні технології з високим рівнем громадської самоорганізації [13]. Український мобільний застосунок та портал для цифрових державних послуг «Дія» (Держава і я) надає карти укриттів, цифрові документи та інформацію про воєнний час.

У своїй статті А. Гавура здійснив аналіз фундаментальної трансформації процесів цифровізації в Україні, спричиненої повномасштабним вторгненням 2022 р.. Автор дослідив зсув від сервіс-орієнтованої моделі «держави у смартфоні», що фокусувалася на зручності та антикорупційному ефекті, до безпекової моделі, де цифрові інструменти стали невід'ємною частиною системи ЦЗ. На прикладах еволюції екосистеми «Дія» та створення спеціалізованих інструментів, як-от «є-Ворог», «є-ППО» та «є-Відновлення», проаналізовано процес інтеграції цифрових технологій у завдання оповіщення, контррозвідки, протиповітряної оборони та ліквідації наслідків [12].

Також відмічу, що у 2026 р. гуманітарне розмінування деокупованих територій України плануватимуть за новим підходом – з використанням сучасних цифрових рішень. Новацією стала презентація цифрової платформи, над створенням якої працювали українські експерти та науковці у сферах екології, економіки, геоінформаційних систем і data engineering. Платформа дає змогу на основі аналізу великих масивів даних визначати пріоритетність розмінування земель сільськогосподарського призначення [22]. Стан і проблеми права безпеки на постконфліктних територіях, в тому

числі й гуманітарного розмінування розглядалося в одній з попередніх публікацій [23].

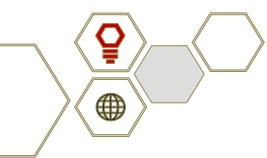
Ю. Кравченко запропонувала інформаційно-аналітичний огляд цифрових засобів ЦЗ в умовах воєнного стану, як то: - онлайн-курси; - посібники; - онлайн-матеріали; - рекомендації; - практичні поради; - порядок дій у надзвичайних ситуаціях тощо [9].

В аспекті правового забезпечення окремі положення цифровізації ЦЗ міського населення закладені у КЦЗ. Зокрема, йдеться передусім про шляхи забезпечення оповіщення щодо загрози або виникнення надзвичайних ситуацій. Розвиваючи положення КЦЗ на стратегічному рівні в умовах воєнного стану КМУ сформулював відповідну ціль щодо цифровізації процесу створення, розвитку та утримання фонду ЗСЦЗ [3]. Крім того, у Стратегії розвитку фонду ЗСЦЗ згадується про зв'язок законодавства про ЦЗ із законами про національну безпеку України, оборону України, регулювання містобудівної діяльності, технічні регламенти та оцінку відповідності, будівельні норми, стандартизацію. В узагальненому вигляді систему цифрових відносин, що наразі регулюється законодавством про ЦЗ, наведено в таблиці (таблиця 3).

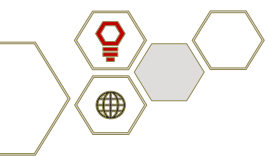
Таблиця 3

Система цифрових відносин, яка регулюється законодавством про
цивільний захист в умовах воєнного стану

Вид відносин	Зміст відносин	Нормативно-правовий акт
Оповіщення про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій	централізоване використання комунікаційних е-мереж загального користування, у тому числі мобільного (рухомого) зв'язку, е-мереж відомств та суб'єктів господарювання, а також мереж радіомовлення і телебачення та інших технічних засобів передавання (відображення) інформації; функціонування в населених пунктах, а також місцях масового перебування людей сигнально-гучномовних	пп. 2, 6 ч. 2ст. 30 КЦЗ

	пристроїв та інформаційних е-табло для передачі інформації з питань ЦЗ	
Оповіщення про загрозу та організація зв'язку у сфері ЦЗ	оповіщення ОБВ, органів місцевого самоврядування (далі – ОМС), підприємств, установ, організацій, органів управління і сил ЦЗ та населення про загрозу, їх подальше інформування з метою вжиття заходів безпеки, забезпечення зв'язком ОБВ та ОМС у разі загрози та ліквідації їх наслідків, а також забезпечення функціонування апаратури і технічних засобів оповіщення та технічних засобів е-комунікацій	постанова КМУ від 27.09.2017 р. № 733
Інформаційна система управління силами та засобами ЦЗ	основні завдання, мета, функції, структура функціональної підсистеми «Система управління силами та засобами ЦЗ» (далі - СУСЗ) єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ (далі – МВС) загальні вимоги та порядок доступу до інформації в СУСЗ	наказ МВС від 20.04.2023 р. № 326
Моніторинг стану дотримання норм міжнародного гуманітарного права	механізм підготовки та проведення моніторингу стану дотримання норм міжнародного гуманітарного права у зв'язку із збройною агресією проти України; функціонування, ведення та доступу до відомостей інформаційної е-системи порушень	постанова КМУ від 15.03.2024 р. № 301
Створення Реєстру будівель та споруд	механізм реалізації експериментального проєкту щодо створення Реєстру будівель та споруд у складі Єдиної державної е-системи у сфері будівництва	постанова КМУ від 05.03.2024 р. № 254
Інформаційно-комунікаційна система (далі – ІКС) «Інформаційна система «Облік та візуалізація фонду ЗСЦЗ»	основні положення використання ІКС «Інформаційна система «Облік та візуалізація фонду ЗСЦЗ, завдання її користувачів та адміністраторів; структура, порядок роботи, основні завдання, мета та функції ІКС «Інформаційна система «Облік та візуалізація фонду захисних споруд цивільного захисту»», що є складовою частиною єдиної інформаційної системи МВС	наказ ДСНС від 01.10.2024 р. № 1020 наказ МВС від 10.12.2024 р. № 824
Цифровізація взаємодії ОБВ із суб'єктами	механізм реалізації експериментального проєкту щодо цифровізації взаємодії ОБВ із суб'єктами господарювання за допомогою ІКС «Пульс»	постанова КМУ від 10.10.2025 р. №

господарювання		1304
Визначення потреби у фонді ЗСЦЗ	підходи до визначення потреби у фонді ЗСЦЗ, примірні форми рішень про затвердження такої потреби, а також типові підходи у визначенні пріоритетів створення ЗСЦЗ, які коригуються з урахуванням нагальних потреб, економічних, соціальних та інших показників (умов)	наказ ДСНС від 18.03.2025 р. № 318

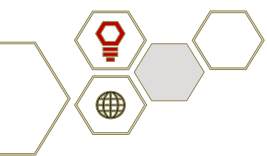
Джерело: власна розробка автора

В аспекті реалізації механізмів цифровізації ЦЗ міського населення в умовах воєнного стану важливим є досвід столиці України. Зокрема, у Києві облаштовані ЗСЦЗ та найпростіші укриття. При цьому:

- мапа укриттів доступна на порталі <https://gis.kyivcity.gov.ua/shelter/> та в застосунку Київ Цифровий;
- інформація про укриття також доступна у формі відкритих даних на Єдиному державному веб порталі відкритих даних <https://data.gov.ua/dataset/16026e7a-65dc-48cb-98ec-51fd702b8ef8>;
- кияни можуть завантажити мапу укриттів, щоб мати доступ до неї в разі нестабільного інтернету; знайти її можна в застосунку Київ Цифровий: розділ «Міські Сервіси» – «Мапа стійкості».

Сигнал оповіщення надходить через телебачення, мобільний зв'язок, інтернет, мобільні застосунки Київ Цифровий, Повітряна тривога та на офіційний Telegram-канал КМДА. В розділі «Захисні споруди цивільного захисту» офіційного порталу Києва містяться також [24]: - інформація про укриття населення м. Києва та порядок оповіщення під час виникнення надзвичайних ситуацій техногенного, природного та воєнного характеру; - рекомендований алгоритм дій під час виявлення приміщення, придатного для укриття; - рекомендації щодо пристосування об'єктів фонду ЗСЦЗ до потреб осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення <https://dsns.gov.ua/upload/2/2/0/1/3/5/5/rekomendaciyi.pdf>.

Водночас слід зауважити, що влада міста має розглядати управління ризиками цифрової безпеки міського населення як соціально-економічну, а

не виключно як інформаційну та технічну складову ЦЗ. Керівний склад органів влади міста та уповноважені особи щодо прийняття рішень у сфері цифровізації ЦЗ повинні враховувати ризики цифрової безпеки у відповідних стратегічних та оперативних документах. Для цього суб'єктний склад ОМС, наділений повноваженнями у сфері ЦЗ, повинен співпрацювати з іншими зацікавленими сторонами, як тими, що відповідають за експлуатацію та підтримку цифрового середовища, так і тими, що відповідають за експлуатацію ЗСЦЗ. При цьому основними напрямками та інструментами цифровізації ЦЗ міського населення в умовах воєнного стану пропонується визнати: - горизонтальну самоорганізацію; - відкритий код і кросплатформеність; - взаємодію громадян та техноактивістів; - технологія як зброя, захист і опора. У підсумку проведеного дослідження на рисунку (рисунок 1) представлена модель напрямів та інструментів цифровізації цивільного захисту міського населення в умовах воєнного стану. Водночас слід відмітити, що подані результати мають певні обмеження, зумовлені переважно аналітичним характером дослідження та відсутністю достатнього емпіричного матеріалу, що наразі не дозволяє повною мірою оцінити ступінь освоєння та рівень користування міським населенням цифровими інструментами ЦЗ в умовах воєнного стану. Крім того, достатньо висока несталість національного законодавства, обумовлена необхідністю постійного реагування на мілітарні виклики та загальна неінертність цифрового середовища певною мірою ускладнюють відображення кореляції між НПА, цифровими інструментами та функціональними напрямками ЦЗ, що безумовно підсилило б практичну цінність статті.

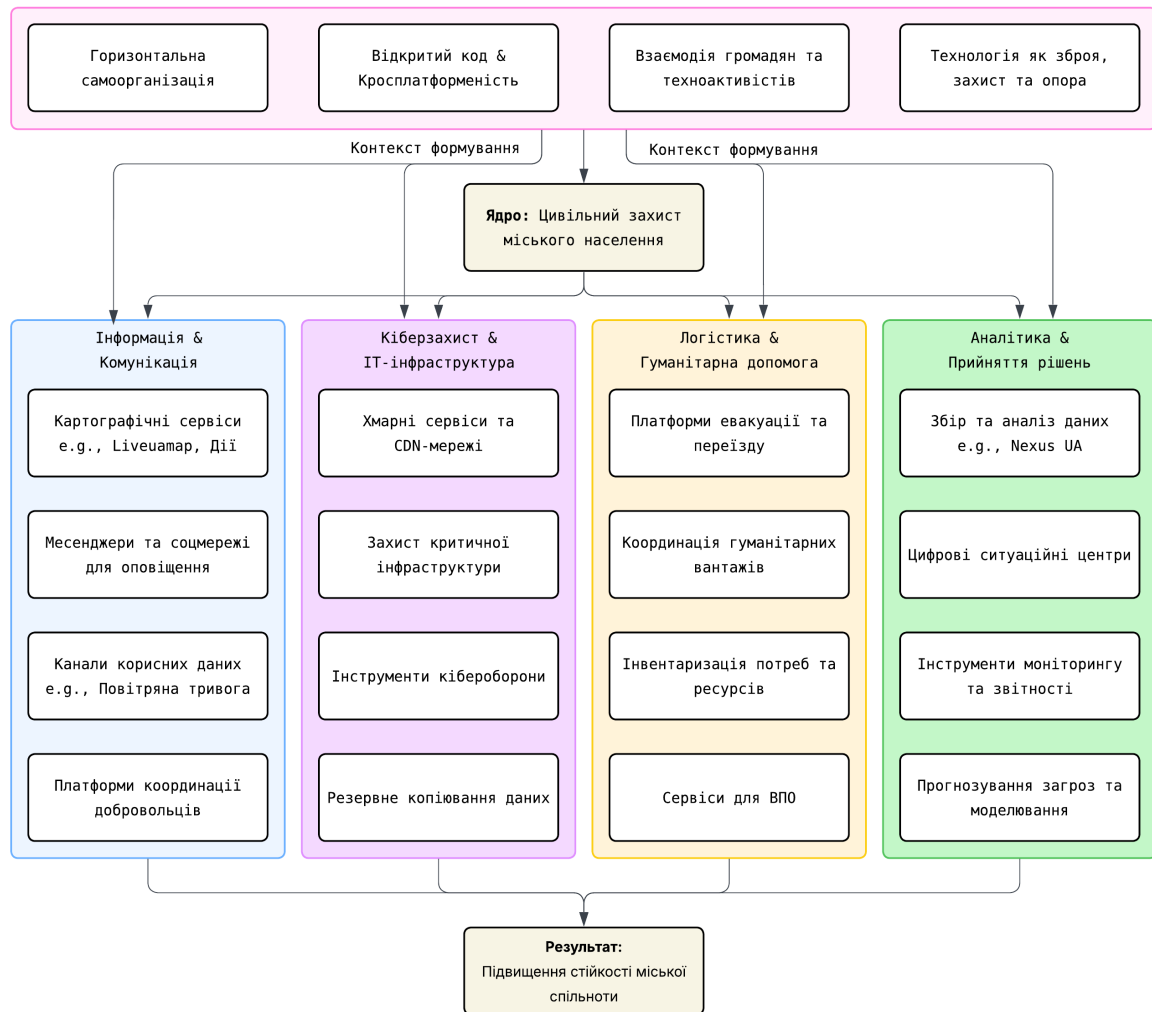
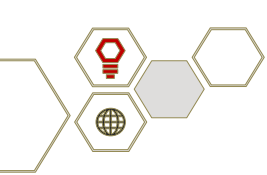
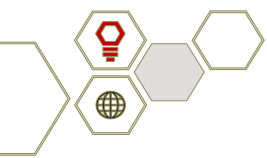

Рис. 1. Модель напрямів та інструментів цифровізації цивільного захисту міського населення в умовах воєнного стану

Джерело: власна розробка автора

Висновки. Проведений аналіз національного законодавства у сфері цифровізації ЦЗ міського населення дав можливість зробити наступні узагальнення.

1. Встановлено, що функціонально цивільний захист міського населення передбачає багаторівневі заходи підтримання безпеки під час криз для швидкого реагування та забезпечення стійкості, з акцентом на інфраструктуру, інформування громадськості та вразливі групи населення. Його ключові компоненти та основні напрями діяльності в містах згруповані в такому порядку: - організаційно-будівельний; - навчально-інформаційний; -

зв'язок та оповіщення; - координація та реагування; - аварійно-рятувальний; - евакуація та життєзабезпечення; - медико-санітарний; - захисний.

2. Визначено фактори спеціального функціонування міської підсистеми цивільного захисту в умовах воєнного стану: - додаткова потреба в укриттях; - висока щільність населення; - навантаження на інфраструктуру міста; - зусилля громади міста і волонтерів; - міжнародна підтримка; - адаптація до умов воєнного стану; - безпека рятувальників; - спеціальні безпекові заходи; - спеціальні цифрові інструменти цивільного захисту.

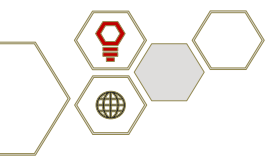
3. Систематизовано цифрові відносини, які регулюються законодавством про цивільний захист в умовах воєнного стану: - оповіщення про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій; - організація зв'язку у сфері цивільного захисту; - інформаційна система управління силами та засобами цивільного захисту; - моніторинг стану дотримання норм міжнародного гуманітарного права; - Реєстр будівель та споруд; - інформаційно-комунікаційна система «Інформаційна система «Облік та візуалізація фонду ЗСЦЗ»; - цифровізація взаємодії ОВВ із суб'єктами господарювання; - визначення потреби у фонді ЗСЦЗ.

4. Розроблена сучасна структура моделі напрямів та інструментів цифровізації цивільного захисту міського населення в умовах воєнного стану, спрямованих на підвищення дієвості даної системи у містах, що зазнають впливу збройної агресії, складовими якої визначено такі елементи: - горизонтальна самоорганізація; - відкритий код і кросплатформеність; - взаємодія громадян та техноактивістів; - технологія як зброя, захист і опора.

Список використаних джерел

1. Кодекс цивільного захисту України: Закон України від 02.10.2012 р. № 5403-VI: станом на 12.09.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text> (дата звернення: 14.11.2025).

2. Конвенція про захист цивільного населення під час війни:

Міжнародний документ Організації Об'єднаних Націй від 12.08.1949 р.: станом на 23.02.2023. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_154#Text (дата звернення: 14.11.2025).

3. Про схвалення Стратегії розвитку фонду захисних споруд цивільного захисту на період до 2034 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації: розпорядження Кабінету Міністрів України від 04.03.2025 р. № 183-р: станом на 29.10.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/183-2025-%D1%80#Text> (дата звернення: 14.11.2025).

4. Risk Management and the Unified State Civil Protection System: What Needs to be Improved? *Right to Protection Charitable Foundation*. (27.01.2022). URL: <https://r2p.org.ua/en/page/risk-management-uscps-longread> (дата звернення: 14.11.2025).

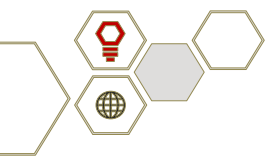
5. Новікова О.Ф., Азьмук Н.А. Цифровізація – чинник посилення резильєнтності соціально-трудової сфери та повоєнного відновлення України. *Економіка та суспільство*. 2023. № 53. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-53-27>

6. Новікова Н., Бойко Л. Цифровізація та національна безпека: тенденції та виклики. *Національна безпека: право та економіка*. 2024. № 1 (1). С. 72-77. DOI: <http://doi.org/10.51369/3083-5917-2024-1-8>

7. Матківська Х.С., Зачко О.Б. Обґрунтування цифровізації HR-процесів у підрозділах цивільного захисту. *Вісник ЛДУБЖД*. 2024. № 30. С. 244-249. DOI: <http://doi.org/10.32447/20784643.30.2024.23>

8. Подобєд І. Цифровізація як сучасний тренд трансформації ресурсного механізму системи цивільного захисту. *Науковий вісник: Державне управління*. 2024. № 1 (15). С. 82–103. DOI: [https://doi.org/10.33269/2618-0065-2024-1\(15\)-82-103](https://doi.org/10.33269/2618-0065-2024-1(15)-82-103)

9. Кравченко Ю. Цифрові засоби цивільного захисту в умовах воєнного стану: інформаційно-аналітичний огляд. К.: ДНПБ України ім. В.О.

Сухомлинського. 2024. 12 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/741118/1/2-ER-civil%20defense-2024_1.pdf (дата звернення: 14.11.2025).

10. Степанов В.Ю. Цифровізація та ризики цифрової безпеки. *Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія: Державне управління*. 2024. Вип. 1. С. 55-61. DOI: <http://doi.org/10.52363/2414-5866-2024-1-6>

11. Бондар Д.В. Цифровізація систем цивільного захисту та забезпечення безпеки життєдіяльності: актуальні питання правового регулювання та матеріально-технічного забезпечення. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 12. С. 543-546. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-12/126>

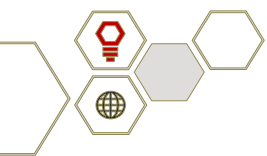
12. Артур О. Гавура. Інновації механізмів співпраці територіальних громад в організації цивільного захисту населення. *Публічне управління і адміністрування*. 2025. № 4 (286). С. 31-41. DOI: <http://doi.org/10.32752/1993-6788-2025-1-286-31-41>

13. Ляшенко А. Цифрові інструменти спротиву: українські ІТ-розробки. *Theoretical and Applied Cybersecurity*: Матер. III-ї Всеукр. наук.-практ. конф. (TACS-2025, Київ, 29 травня 2025 р.). НН ФТІ, КПП ім. Ігоря Сікорського. Київ, 2025. С. 271-275. URL: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/77250> (дата звернення: 14.11.2025).

14. Щебетун Р.В. Еволюційна трансформація процесів цифровізації як інструменту цивільного захисту. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2025. № 5(20). С. 197-201. DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.20-28>

15. Кірін Р.С., Петренко В.О., Пашенко О.А., Хоменко В.Л. Права інтелектуальної власності на інновації у геоурбаністиці: порівняльний аналіз досвіду Китаю та України. *Український політико-правовий дискурс*. 2025. № 18. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.18155652>

16. Про затвердження типових положень про функціональну і територіальну підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту:

постанова Кабінету Міністрів України від 11.03.2015 р. № 101: станом на 17.08.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/101-2015-%D0%BF#Text> (дата звернення: 14.11.2025).

17. Про затвердження Положення про єдину державну систему цивільного захисту: постанова Кабінету Міністрів України від 09.01.2014 р. № 11: станом на 16.04.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/11-2014-%D0%BF#Text> (дата звернення: 14.11.2025).

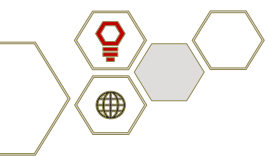
18. Про затвердження Положення про організацію оповіщення про загрозу виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій та організації зв'язку у сфері цивільного захисту: постанова Кабінету Міністрів України від 27.09.2017 р. № 733: станом на 18.07.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/733-2017-%D0%BF#Text> (дата звернення: 14.11.2025).

19. Про затвердження Порядку проведення евакуації у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій: постанова Кабінету Міністрів України від 30.10.2013 р. № 841: станом на 07.11.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/841-2013-%D0%BF#Text> (дата звернення: 14.11.2025).

20. Шутяк І.А., Іншеков М.В., Євтушок В.А. Захист цивільного населення в умовах воєнного стану. *SWorldJournal*. 2023. № 1 (17-01). С. 11-16. DOI: <https://doi.org/10.30888/2663-5712.2022-17-01-009>

21. Кірін Р.С. Правові інструменти реалізації стратегічних напрямів розвитку системи екологічної безпеки міста: міжнародний та європейський рівні. *Економіка та право*. 2022. № 2. С. 39—55. DOI: <https://doi.org/10.15407/econlaw.2022.02.03915>

22. Україна переходить до цифрового планування гуманітарного розмінування: визначено пріоритети на 2026 рік. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. (07.01.2026 р.). URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/ukraina-perekhodyt-do-tsyfrovoho-planuvannia->

humanitarnoho-rozminuvannia-vyznachenno-priorytety-na-2026-rik
(дата звернення: 14.11.2025).

23. Кірін Р.С. Право безпеки на постконфліктних територіях: сучасний стан, проблеми, сталий розвиток: монографія. НАН України. Державна установа «Інститут економіко-правових до-сліджень імені В.К. Мамутова Національної академії наук України». Київ, Дніпро: Журфонд, 2022. 408 с. DOI: https://doi.org/10.35668/iepd_kirin_postconflicktmono_2022

24. Офіційний портал Києва. Мапа укриттів для населення міста Києва. URL:

https://kyivcity.gov.ua/bezpeka_ta_pravoporiadok/vazhlyve_pid_chas_voiennoho_stanu/mapa_ukrittiv_dlya_naselennya_mista_kiyeva/ (дата звернення: 14.11.2025).